

IX JORNADA D'ESTUDI I DEBAT

La descripció arxivística. Com ho fem?

*Jo descric, tu descrius, ell descriu...
Una única funció amb múltiples normes i actors?*

Barcelona 2010

*Lluís-Esteve Casellas i Serra
Ajuntament de Girona*

La descripció al segle XXI...

- *Quin paper té la descripció en el **nou entorn**?*
- *Quin és el **nostre rol** en la descripció?*
- *Com afecten les **tecnologies** la descripció dels documents?*
- *Què suposa la irrupció del **document electrònic**?*
- *És una **única funció** que engloba la resta de funcions arxivístiques?*
- *La descripció dels SGD **és compatible** amb la dels arxius històrics?*
- *Els arxivers **descriurem documents** en el futur?*
- *O només **descriurem contextos** de producció?*
- *Podrem controlar la descripció dels **entorns de producció**?*
- *Què n'esperen els nostres **usuaris**?*

Objectiu

Normalització vs simplificació:

- Model conceptual de gestió de documents i arxius.
- La descripció arxivística: punt clau en el model de negoci de la professió.

On estem

Societat de la Informació?

Administració electrònica?

Models de bones pràctiques?

Normes professionals?

Societat del Coneixement?

Web 2.0?

Normes de qualitat?

Reflexió sobre objectius, metodologia?

On estem

Visió de la professió - Visibilitat de la professió

Bagatge intel·lectual de la professió

El pes dels arxius històrics

La formació

Usuaris presencials vs usuaris en línia

Gestió de documents – Gestió d'arxius històrics

És possible l'equilibri GD – NORMES – ARXIVS HISTÒRICS ?

On estem

El problema de la INTEROPERABILITAT:

- *Entre professionals*
- *Amb les organitzacions*
- *Amb els usuaris*

On estem

La descripció catalana a examen:

- *Lligall: 1993 – 2009 = 17 articles (< 4,5 %)*
 - *7 internacionals = 5 de reflexió + 2 d'experiències*
 - *6 d'experiències catalanes*
 - *2 de reflexió (el mateix autor)*
 - *2 d'anàlisi*
- *9 dels quals de les Jornades celebrades a Tortosa (2001)*

On estem

La descripció catalana a examen:

- *Tortosa (2001): estat de la qüestió sobre la descripció*
 - *Ús de la ISAD(G): 1 exemple publicat*
 - *Guies: testimonials*
 - *Inventaris: majoritaris (> relació de contenidors)*
 - *Catàlegs:*
 - *> Col·leccions factícies / documents especials (pergamins, mapes, plànols, fotografies, vídeos).*
 - *< Generats per SGD.*

De la descripció contemplativa, reactiva, preventiva... Predictiva?

TORTOSA: estat de la qüestió

Assolides

1. L'estudi, millora i **aplicació de la Norma ISAD(G)**.
2. La identificació de fons i en l'elaboració de **quadre de fons dels arxius**.
3. La **descripció normalitzada dels fons** d'acord amb la Norma ISAD(G).

- NODAC -

Iniciades o en curs

1. La **implantació de SGD** que s'adeqüin als criteris de descripció arxivística.
2. **Formació continuada** dels professionals.

Pendents

1. L'elaboració de **quadres de classificació normalitzats**.
2. La **determinació de les tipologies documentals** i la seva estructura descriptiva.
3. La determinació dels **continguts mínims comuns a les diverses tipologies** documentals.
4. La **normalització dels criteris de recuperació** de la informació per a l'elaboració d'índexs.
 - Dissenyar **instruments de descripció adaptats a les necessitats dels usuaris**.
 - **Grups de treball** que impulsin aquestes propostes establertes.
 - Eines tecnològiques i de comunicació homogènies: **l'intercanvi d'informació**
1. Eines tecnològiques i de comunicació homogènies **integració dels SGD amb els arxius històrics**.
1. **Reclamar uns intercanvis més actius i la coordinació d'aquelles administracions que tenen competències en l'àmbit del patrimoni documental i de la gestió documental per tal que proposin, dissenyin i impulsin actuacions adreçades a normalitzar les pràctiques descriptives**.

On estem

La proliferació de normes:

- 2000: ISAD(G)
- 2001: ISO 15489

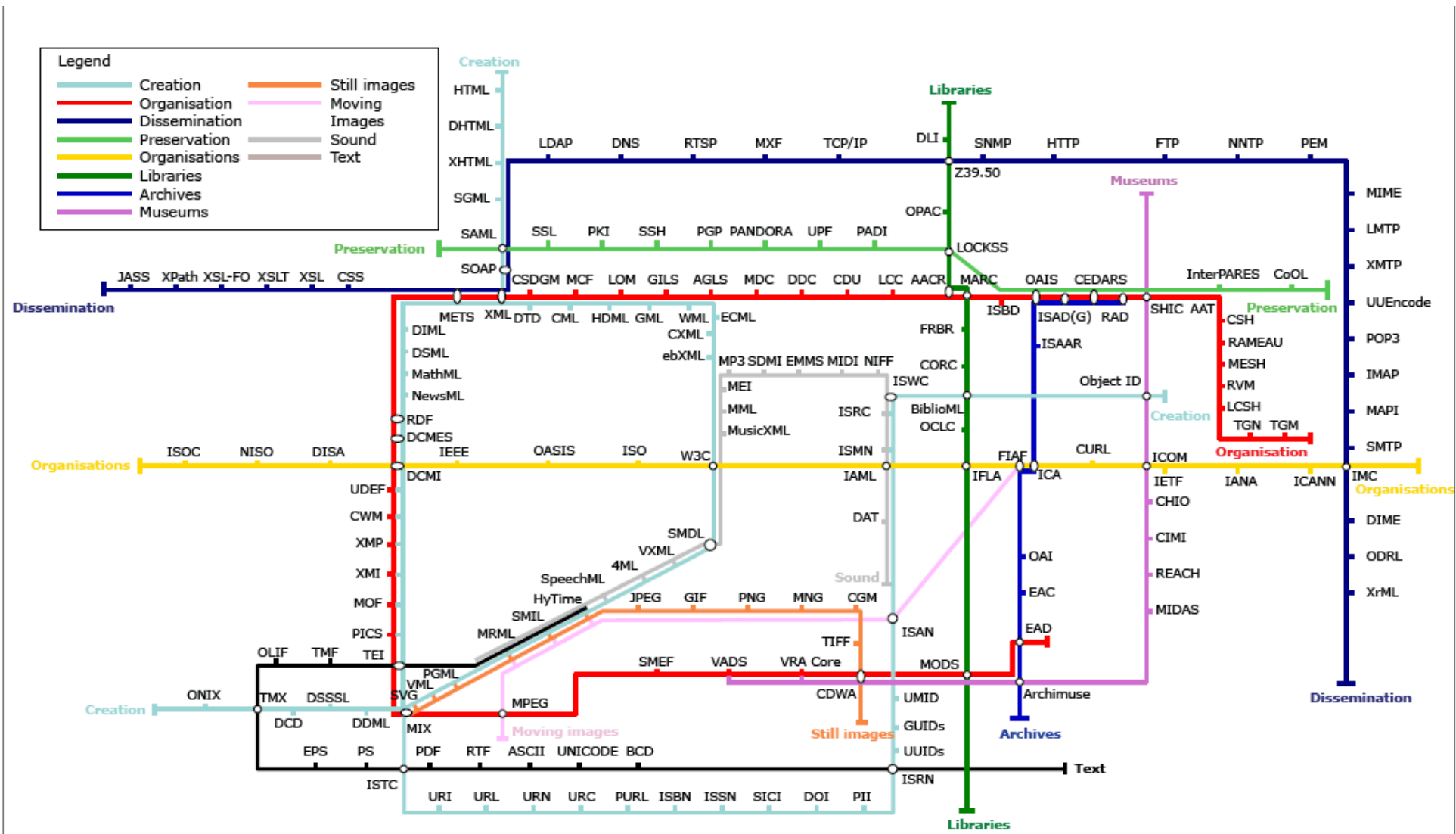
ISAAR(CPF)
ISDF
ISDIAH
EAD
EAC
EAG
EAF?

ISO OAIS
ISO PDF/A
ISO ODF
INTERPARES
METS
PRINCIPIS I REQ. CIA/ICA
ISO SEG. INFORMÀTICA

ISO METADADES
ISO PDF
ISO WPA
MOREQ2
PREMIS
NODAC
ENI

- 2011: ISO 30300 MSS

???

©2004 MetaMap version 1.2 presented by James M Turner, Véronique Moal and Julie Desnoyers

Normes i models de referència

La NODAC (2001 – 2007)

- *Regula continguts: uniformització dels instruments de descripció.*
- *Voluntat integradora.*
- *Participació de 47 professionals.*
- *Projectes de futur:*
 - *Aplicacions informàtiques.*
 - *Desenvolupament de la ISAAR(CPF).*
 - *Formats d'intercanvi i estructura de les dades mínimes.*
- *Àmbit d'aplicació: qualsevol tipus d'arxiu, indistintament de la naturalesa del seu productor, de la fase del cicle documental...*

Normes i models de referència

EAD: Descripció Arxivística Codificada (1998...)

- *Desenvolupada en relació amb ISAD(G).*
- *Estructura de dades normalitzada.*
- *Permet la descripció multinivell, l'intercanvi de dades, la seva recuperació i presentació.*
- *Utilitza SGML i XML.*
- *145 elements, 27 d'obligatoris*
- *Norma de base d' APEnet Project (Portal d'Arxius Europeus)*

Normes i models de referència

La ISO 15489

- **Què és:** “Una guia sobre la gestió de documents”
- **Què no és:** *Un model de dades (amb les seves relacions)*

...i exclou la gestió de la documentació històrica

Normes i models de referència

La ISO 15489

- **Instruments essencials:**
 - Sistema de classificació.
 - Norma de disposició documental (sistema de conservació).
 - Sistema de seguretat i accés.
- **Altres instruments:**
 - Tesaures, glossaris i vocabularis. (instruments auxiliars)
 - Marc normatiu, anàlisi de riscos, control de responsabilitats, control de permisos d'usuaris (instruments específics)

I la descripció??

Normes i models de referència

La ISO 23081-1

- ***Què és?***

Guia per entendre, implantar i utilitzar metadades en el marc de la Norma ISO 15489.

- ***Què no és?***

Una definició de un conjunt obligatori de metadades.

Normes i models de referència

*La ISO 23081-2**

- **Què és?**

Marc necessari per a la definició d'elements de metadades, principalment centrats en les entitats - document.

- **Què no és?**

Una definició d'un conjunt específic de metadades, però identifica tipus genèrics de metadades.

La gestió de documents és inseparable de la gestió de metadades.

Los metadades...

SÓN	- INFORMACIÓ	- ESTRUCTURADA - SEMIESTRUCTURADA		
DESCRIUEN	- CONTEXT - CONTINGUT - ESTRUCTURA - GESTIÓ DEL CICLE DE VIDA	<i>aplicades a</i>	- CREACIÓ - REGISTRE - CLASSIFICACIÓ - ACCÉS - CONSERVACIÓ - DISPOSICIÓ	DOCUMENTS
PODEN UTILITZAR-SE PER	- IDENTIFICAR - AUTENTICAR - CONTEXTUALITZAR	- AGENTS - PROCESSOS - SISTEMES - POLÍTIQUES	<i>que</i> - CREEN - GESTIONEN - MANTENEN - USEN	
ASSEGUREN	- INTEGRITAT - FIABILITAT - AUTENTICITAT - DISPONIBILITAT	- OBJECTES DE INFORMACIÓ	- FÍSICS - ANALÒGICS - DIGITALS	
PERMETEN	- GESTIÓ - COMPRENSIÓ			

Normes i models de referència

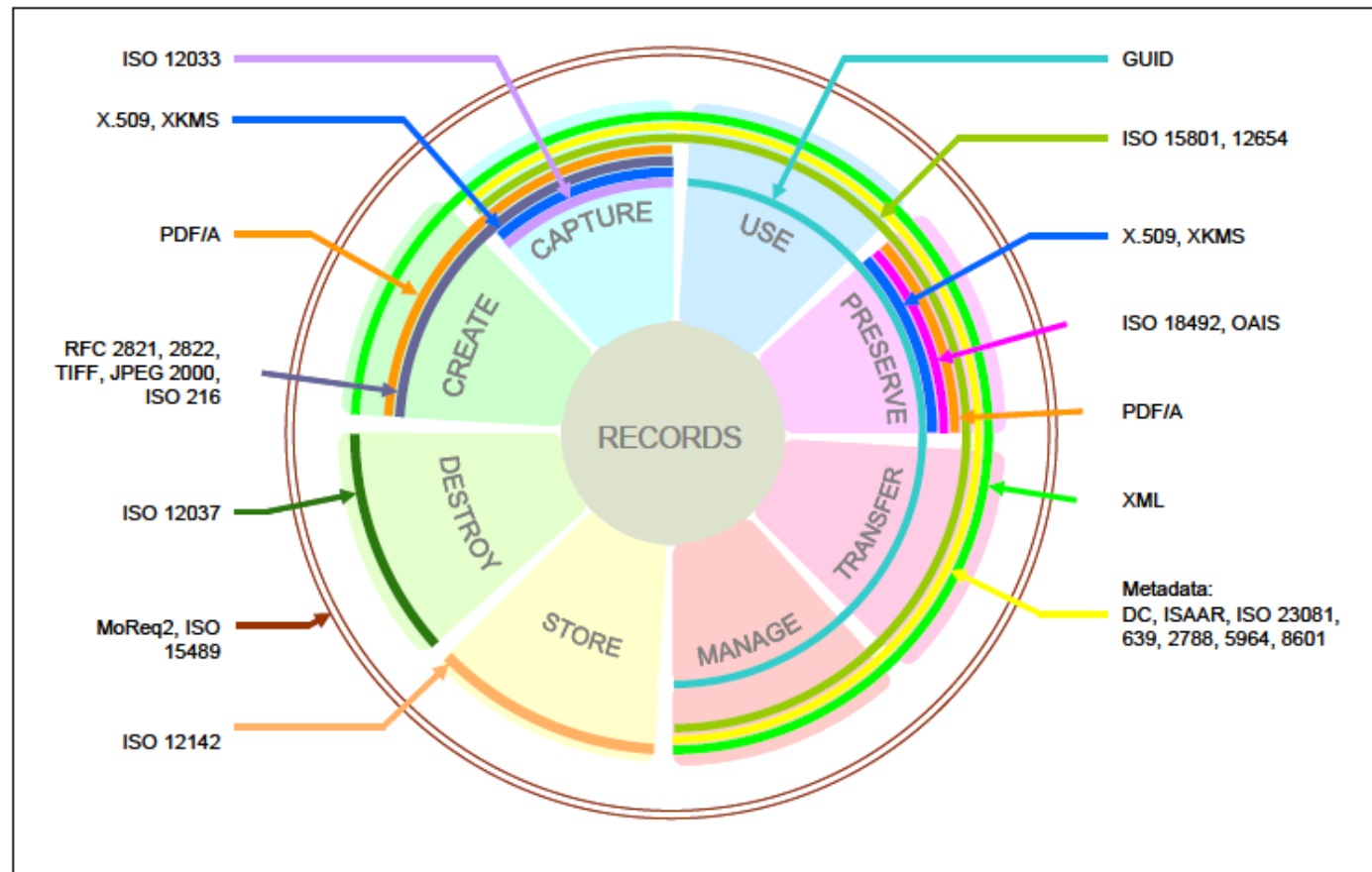
MoReq2

Model de requisits funcionals amb esquemes de metadades:

- *Quadre de classificació*
- *Classes*
- *Expedients*
- *Documents*
- *Usuaris*
- *Perfils*

MoReq2 Specification

Normes i models de referència

Les altres normes...

- *ISAAR(CPF)* → *EAC*
- *ISDF* → *EAF??* → *ISO 26102 WPA*
- *ISDIAH* → *EAG*

- *OAIS*
- *METS*
- *PREMIS*
- *OAI – PMH*
- *SRU*

Parlant d'interoperabilitat...

Professional, *amb l'organització i amb els usuaris.*

- *Què es la descripció? Funció única o global?*
- *La simplificació en la visió de les normes.*
- *La necessitat d'un model conceptual mínim consolidat.*
- *Gestionar la complexitat des de la simplicitat.*

Què es la descripció? Funció única o global?

- *La descripció del document electrònic: mite o realitat?*
- *Delimitació de les metadades*
 - *Metadades de gestió del procés*
 - *Metadades de gestió de documents*
- *Delimitació de les funcions arxivístiques:*
 - *Classificació*
 - *Descripció*
 - *Conservació i preservació*
 - *Accés*

La simplificació en la visió de les normes

Sobre l'objecte de la normalització...

- **DOCUMENTS I AGRUPACIONS DOCUMENTALS:**
 - Normes sobre *continguts - dades*
- **SISTEMES DE GESTIÓ (incideixen, afecten, se centren...):**
 - Normes i models *metodològics*
- **OBJECTE DIGITAL**
 - Normes i models *instrumentals*

La simplificació en la visió de les normes

- **Assumir** el desenvolupament de les especificitats de continguts sobre documents: *saber donar resposta.*
- **Participar** amb altres professionals en el disseny i desenvolupament de sistemes de gestió: *acceptar la confluència d'interessos.*
- **Compartir** responsabilitats en la preservació digital: *confiar en altres professionals.*

Parlant d'interoperabilitat...

Professional, amb l'organització i amb els usuaris.

- La necessitat d'un model conceptual de gestió mínim i consolidat.

Albà, M; Casellas, L-E; Mauri, A; Pastallé, P; Perpinyà, R; Solà, F; Zamora, J.
“Recursos informàtics als serveis d'arxiu municipals: requisits bàsics per a la informatització d'un sistema de gestió de documents”

Lligall: Revista d'Arxivística Catalana, núm. 19 (2002), p. 267-310.

Gestionar des de la simplicitat...

 Ajuntament de Girona ARXIU MUNICIPAL	NÚM. EXPEDIENT:
	CODI:
UNITAT:	Inici: Acabament:
INTERESSAT: Domicili: Població: Representant legal:	
ASSUMPTE:	

A-XC3

DLCFORM, S.A.

Gestionar des de la simplicitat...

- Identificació dels elements mínims de l'EAD en base a ISAD(G)
- Estructura de dades mínima des del nivell més baix de descripció.
- Identificació dels elements mínims de les altres normes de continguts: ISAAR(CPF) en base a EAC i d'ISDF.
- Interrelació d'elements mínims de les diferents normes.
- *Delimitar funcions / Identificar dades mínimes / Punts de relació entre normes.*

Parlant d'interoperabilitat...

Professional, amb l'organització i amb els usuaris.

Què descrivim? Classes o tipologies de documents?

NODAC:

Textuals

Cartogràfics

Icònics

Tecnogràfics

Àudio visuals

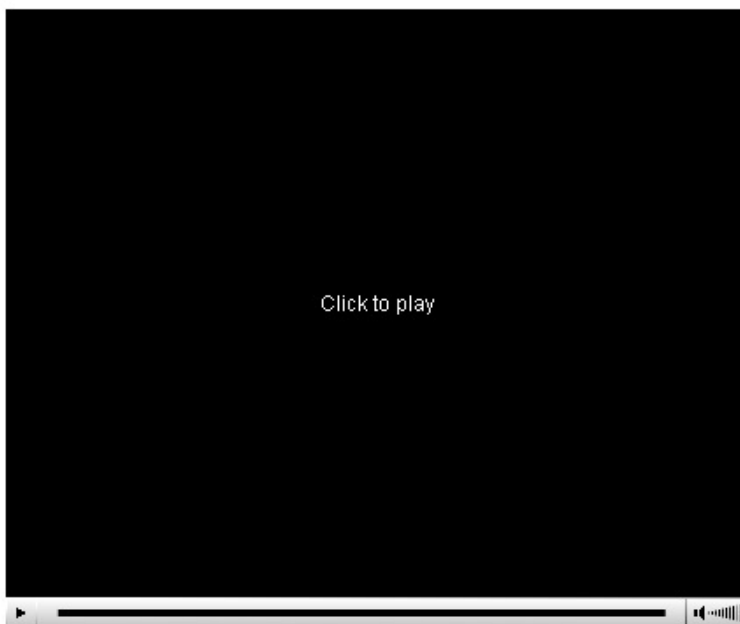
Sonors

Electrònics: webs, documents dinàmics, bases de dades...

(!?) APEnet Project, Europeana, Biblioteca Digital Mundial...

Sobre nosaltres

[Storyline and Credits](#)

Europeana: pensa cultura

Europeana.eu tracta d'idees i inspiració. Us enllaça a 6 milions de documents digitals

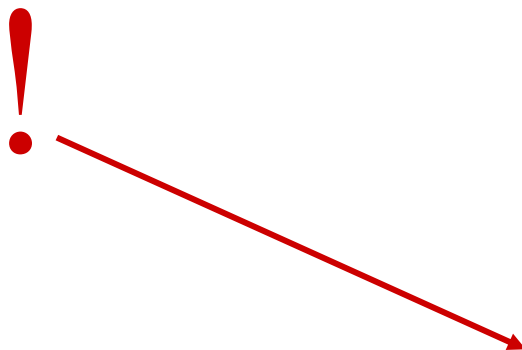
- Imatges - pintures, dibuixos, mapes, fotografies i imatges d'objectes de museu
- Textos - llibres, diaris, cartes, diaris i documents d'arxiu
- Sons - música i la paraula parlada dels cilindres, cintes, discos i emissions de ràdio
- Vídeos - pel·lícules, noticiaris i emissions de TV

Alguns d'ells són de fama mundial, altres són tresors ocults d'Europa a

- museus i galeries
- arxius
- biblioteques
- col·leccions audiovisuals

Europeana is recruiting for the following positions: [Java Developer](#) and [Office Manager](#)

Aquí teniu una [lista de les organitzacions](#) de les quals prové el nostre contingut. Entre elles figuren el [Rijksmuseum](#) d'Amsterdam, el [British Library](#) de Londres i el [Louvre](#) de París.

Per a qui descrivim?

- Ciutadans en general
- Ciutadans “investigadors”
- Estudiants de primària, secundària i batxillerat
- Estudiants universitaris
- Investigadors universitaris
- Editorials, productores audiovisuals i institucions culturals.

Amb quins instruments?

- Inventaris o catàlegs?
- Web 2.0?
- Portals?

Conclusions

1. **Criticitat de la descripció** en el entorn actual de canvi en les organitzacions i en les necessitats dels usuaris.
- Visibilitat professional -
2. Consolidació del **model de negoci de la professió** més centrat en la funció informacional que en la funció cultural.
- Repensar la descripció -
3. Construcció d'un **model conceptual de gestió** des d'una perspectiva simplificada de les normes i models de referència.
- Esquemes de dades mínimes -
4. La **normalització** com a punt clau d'interoperabilitat.
- EAD: punt de partida -
5. El **rol** de les institucions, les organitzacions professionals i els arxivers i arxiveres.
- Impulsar, recolzar, participar -

Gràcies per la vostra atenció!

Lluís-Esteve Casellas

lecasellas@ajgirona.cat

Ajuntament de Girona